

Котлова Л.О. Чесність у структурі моральних цінностей особистості / Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Умань, 30 травня 2019 року) / За ред. Т.Д. Перепелюк / М-во освіти і науки України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, ФСПО. – Умань, 2019. – С. 35-37.

*Котлова Людмила Олександрівна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
м. Житомир*

ЧЕСНІСТЬ У СТРУКТУРІ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

У нашій країні тривалий час існував розрив між державною ідеологією і психологією людей, що виявлялося в «подвійності» морального розвитку членів суспільства. Фактично існували дві системи моралі – «мораль для інших», що відображає рівень ідеологічних вимог і санкціонується громадськими інститутами, – і «мораль для себе», що формується на основі життєвого досвіду й існує у формі особистісних механізмів регуляції соціальної поведінки.

Життя людини сьогодні занадто суперечливе: з одного боку, має місце актуалізація духовно-моральних цінностей у вияві планетарного мислення, глобалізації, визнання необхідності миру, стабільності, гуманних відносин, толерантності, єдності, взаєморозуміння, професійної компетентності, етики відповідальності, а з іншого – соціально-політична і економічна ситуація провокують такі аморальні явища, як свідомий обман задля наживи, дезінформація у засобах масової інформації, егоїзм, споживацькі настрої, несправедливість, відчуження, рейдерські захоплення, пріоритет матеріального над духовним, поляризацію суспільства, аморальність тощо.

Якісна зміна системи освіти вимагає розроблення нових наукових підходів навчання молоді, утвердження моральних цінностей, зокрема, чесності, справедливості, сумлінності. Це передбачає розробку та створення в освітньому процесі нових механізмів навчальної діяльності та інноваційних форм комунікації в

зкладах освіти, що сприятиме оптимізації розвитку високої морально-етичної культури.

Перед психолого-педагогічною наукою стоять завдання визначення оптимальних умов для особистісного розвитку молодих людей, в тому числі й активізації психологічних механізмів, щодо свідомого прийняття ними моральних норм, трансформації їх в ефективний регулятор поведінки, міжособистісних стосунків з іншими людьми.

Особливої значущості в контексті особистісного розвитку людини набуває така моральна цінність, як чесність. Нажаль, остання не відповідає критерію моральності, оскільки суспільна свідомість українців у сучасних соціально-економічних та політичних перипетіях підпадає під значні «суспільні перверсії». Останнім часом у розвинених країнах загальний рівень чесності населення неухильно знижується, а кількість нечесних людей зростає. За якісними показниками психологів у теперішній час неузгоджена та непродуктивна поведінка співробітників у різних виробничих організаціях призводить до великих збитків. Ці втрати пов'язані не з технічними чи економічними проблемами, а з вчинками людей, які привласнюють товари, гроші і час у роботодавців, демонструючи поведінку, яка суперечить духу співпраці, та загалом не етичне і некоректне ставлення до своїх колег. Таким чином, наявність такої риси особистості працівника, як чесність, виходить на перший план в процесі професійного відбору та консультування компаній і комерційних організацій.

Водночас зміни в сучасному політичному житті та соціально-економічному розвитку посилили протиставлення офіційної та життєвої моралі. Разом з тим суспільна свідомість набула більшої відкритості і практично «закриті її сторінки» залишилися в минулому, а така моральна якість людини як «чесність» отримала можливість для розвитку. При цьому ця якість знайшла сприятливе соціальне та психологічне підґрунтя для свого становлення у зростаючої особистості.

При цьому ми підтримуємо вчення науковців в галузі теорії цінностей таких, як І. Бех [1], В. Григоренко [2], В. Сухомлинський [3], Г. Шевченко [4], які переконливо довели полікомпонентну організацію «загальнолюдських цінностей», які розглядаються ними як сукупність певних ціннісних констант їх особистісно-соціальної практики, цивілізаційного буття, в основі якого знаходяться: сенс

життя; щастя, добро; громадянська повинність; відповідальність, дисципліна, гідність, совість, чесність, порядність; краса, духовність, віра, естетика, культура; мир, порозуміння, толерантність, поміркованість; спілкування, співпраця, співтворчість, взаємодопомога; норми, справедливість, демократія, гуманістичні установи та детермінанти; рівний доступ до сучасної освіти, культури, праці, збереження здоров'я; гармонія особистості, етносу, нації; мораль, право; результати соціально-ціннісної діяльності людини та суспільства; сім'я, колектив, соціальна група, суспільство тощо.

Таким чином, чесність є однією із моральних цінностей особистості, яка потребує більш детального вивчення в психології.

Література

1. Бех, І. Д. Виховання особистості : підруч. для студентів вищих навч. закладів [Текст] / І. Д. Бех. – Київ : Либідь, 2008. – 848 с.
2. Григоренко, В. Г. Професійно-педагогічна мотивація та технологія її формування : монографія [Текст] / В. Г. Григоренко. – Одеса : Вид-во ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2003. – 147 с.
3. Сухомлинский, В. А. Воспитание личности в советской школе [Текст] / В. А. Сухомлинский. – Киев : Рад. шк., 1965. – 205 с.
4. Шевченко, Г. П. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період [Текст] / Г. П. Шевченко, Х. М. Джабер. – Луганськ : Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2004. – 208 с.